

DEWETTE, Elza, pseudoniem: Elza Darciel (Sint-Amandsberg 12 april 1903 – Hofstade 8 februari 1998).

Stamde uit een muzikale familie en nam pianolessen bij een leerlinge van Johannes Brahms. Na de Eerste Wereldoorlog, die Dewette als vluchteling in Londen doorbracht, ging ze in 1919 naar de Academie voor Schone Kunsten te Brussel, waar ze prijzen behaalde in schilderen en kostuumtekenen. Dewette werd echter door directeur Victor Horta voor het einde van haar studie aan de deur gezet vanwege haar **flamingantische** houding; ze had namelijk weet gekregen van een complot tegen academiedocent **August Vermeylen**, die voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit ageerde en dat aan de bijeengetrommelde pers meegedeeld (onderwijs). Vermeylen vloog niettemin aan de

deur, en ook studente Dewette, die daarmee "wel een heroïsche figuur werd in de Vlaamse Brusselse studentenkringen" (M. Wynants). In 1924 werd ze voor zes jaar tekenares bij *Het Rijk der Vrouw*, maar al die tijd koesterde ze, sedert haar contacten (1922) met de Iers-Amerikaanse danslegende Isadora Duncan, plannen voor een eigen dansschool. In 1930 was het zover en opende ze in Elsene haar school voor Euritmie, die harmonie tussen geest en lichaam nastreefde, in de wetenschap dat "'s mensen lichaam, zoowel als 's mensen ziel, een tempel Gods is, waarin de heerlijkste harmonieën schuilen, harmonieën die het academische ballet, in zijn dolle jacht op beweging en krachttoeren, bewust of onbewust was voorbijgerend". Darciel trad vanaf 1932 naar buiten met haar dansgroep en creëerde meer dan vijfendertig grote balletten of euritmische spelen rond Vlaamse themata. Dat waren onder meer de *Legende van Heer Halewijn* met 15de- en 16de-eeuwse muziek en kostuums naar Hans Memling en Dirk Bouts, of *De Verloren Zoon*, gedanst op muziek van Peter Benoit, Paul Gilson en Edgar Tincl met kostuums naar Pieter Breughel. Op 23 april 1938 trad Darciel ook op ter gelegenheid van de **Vlaamsche Wetenschappelijke Congressen**. Met dat al zag ze haar doel bereikt, namelijk "het Vlaamsche volk bekend maken met een moderne, zelfstandige danskunst, die haar inspiratie en haar uitdrukkingsmiddelen zoekt in de ziel en in de kunsttradities van het Vlaamsche volk zelf". Op haar nieuwe rondreis in 1938-1939 behoorde tot haar repertoire onder meer *De Spiegel van Maskeroen*, op muziek van Engelbert Humperdinck, Liszt en Bach met kostuums naar Rembrandt en Rubens, en het dierenepos *De Verliefde Leeuw* op muziek van Benoit, Gilson en oude volkswijzen. Op 30 april 1939 hield Darciel te Gent, voor de Katholieke Universitaire Vrouwenvereniging en op 28 november te Antwerpen, voor de **Katholieke Vlaamse Hogeschool voor Vrouwen**, een lezing over "een Vlaamsche Danskunst", die in 1941 nagenoeg ongewijzigd werd uitgegeven. "Als kind van het Vlaamsche volk" hunkerde ze ernaar, "voor het Vlaamsche publiek te verschijnen met werken doordrenkt van Vlaamschen geest (...) die zouden bijdragen tot zijn culturele verheffing" en zo Vlaanderens culturele achterstand zou inhalen. Een van haar laatste vooroorlogse triomfen beleefde ze met het *Vredesspel*, dat in 1939 te Kortrijk (waar ze les gaf aan het Onze-Lieve-Vrouw-Vlaanderen-lyceum) met 1500 uitvoerders tien dagen werd uitgevoerd. Tijdens de oorlog kon ze wegens reisverbod geen voorstellingen meer geven buiten Brussel. Voornaamste creatie uit die tijd was *Tijl Uilenspiegel*, op muziek van R. Strauss; dit werk werd talloze malen uitgevoerd in 1944.

Na de oorlog richtte ze te Elsene een nieuwe dansgroep op. Ook werd ze vanaf 1951 de eerste Vlaamse choreografe van de Vlaamse Televisie (ge-

vraagd door **Jan Boon**, met wie ze reeds bekend was uit de tijd van het Vlaamsch Volkstoneel); ze bleef als dusdanig tot 1965 verbonden aan de **Belgische Radio- en Televisieomroep**. In 1961 kreeg ze als eerste vrouw een televisie-oscar, waarmee zowel haar hele oeuvre als in het bijzonder *Het Hemelhuis*, een choreografische evocatie van liederen van **Emiel Hullebroeck**, werd onderscheiden. Ten slotte doceerde Dewitte nog, van 1958 tot 1969, bewegingsleer aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel. Na haar pensioen haalde ze nog een diploma-Engels en onderwees die taal aan Europese ambtenaren. Ze overleed kort voor haar vijffennegentigste verjaardag.

WERKEN: *Naar een Vlaamsche Danskunst*, 1941 (licht gewijzigde tekst van de vermelde voordracht uit 1939).

LITERATUUR: M. Wynants, 'Elza Darciel. Een Vlaamse danslegende', in *Het Hof van Melijn*, nrs. 2-3 (1988), p. 32-34 en p. 26-33; – O. van Malder, 'Bij het overlijden van Elza Darciel (Elza Dewette)', in *Het Hof van Melijn*, nr. 1 (1998), p. 26-27.

REGINALD DE SCHRYVER